

Waarom we deze podcastreeks met de wereld willen delen?

Omdat het hoog tijd is om de negatieve beeldvorming van mensen die langdurig werkzoekend zijn te doorprikken. Omdat de focus moet verschuiven van 'eigen schuld, dikke bult' naar de structurele problemen die onze arbeidsmarkt zo afstandelijk maken voor mensen in maatschappelijk kwetsbare posities. Zij krijgen veel te weinig kansen op een duurzame tewerkstelling. Er heerst met andere woorden jobkansarmoede en dat moeten we bespreekbaar maken.

Werk en welzijn

Voormalig Vlaams minister van Werk **Philippe Muyters** (N-VA) deelt in deze aflevering zijn indrukken na een bezoek aan de Werkplek in Willebroek, waar hij **Nuran** (54) ontmoet. Als twintiger kwam ze van Turkije naar België. Bij gebrek aan familiesteun maakte de zorg voor drie kinderen de sprong naar werk moeilijk in die eerste jaren. Al kon ze wel rekenen op de warme hulp van de onderbuurvrouw, die heel veel betekend heeft voor het leren van de Nederlandse taal en het helpen bij het huiswerk van de kinderen. Alle drie vonden ze hun weg naar het hoger onderwijs én naar een goede job.

Voor Nuran zelf verliep haar werkverhaal niet zonder slag of stoot. In 2001 ging ze aan de slag bij het OCMW als huishoudhulp bij ouderen. Vaak overleefde ze de proefperiode niet omdat mensen liever geen poetsvrouw met een andere afkomst wouden.

Met een Turks diploma hoger secundair onderwijs (bij ons een A2) op zak, kon ze uiteindelijk starten bij een gerechtsdeurwaarder als hulpbediende. Na zes maanden bleek er te weinig werk voor haar, dus begon haar zoektocht naar werk opnieuw. Ze hervatte het werk bij OCMW, maar werd gaandeweg steeds meer geplaagd door gezondheidsproblemen. In 2007 werd astma bij haar vastgesteld, waardoor werken als poetshulp niet meer aan de orde was.

Ze werd onthaalmoeder en deed die job gedurende tien jaar met veel engagement, tot ze een hartaanval kreeg. Er bleek een onderliggend syndroom te spelen dat volgens de cardioloog te onvoorspelbaar is om nog met kleine kinderen te werken. Met pijn in het hart moest ze stoppen als onthaalmoeder.

Jarenlang zat ze ziek thuis tot ze tijdens een ochtendwandeling werd aangesproken om in de Werkplek in Willebroek langs te komen, waar doorwinterd opbouwwerker **Kathleen De Smet** haar met open armen ontving. Daar draait ze nu, helemaal op maat van de noden van haar lichaam, mee in het naaiatelier. Het heeft haar naar eigen zeggen helemaal verlost van het 'zieke gevoel' en de negatieve gedachten die het thuis zitten met zich meebrachten.

Meer weten over Sterk Werk?

Extra duiding bij de projecten vind je hier: [Sterk Werk - SAAMO](#)

Voor een overzicht van de podcast kan je hier terecht: www.samvzw.be/sterkwerkpodcast

Transcriptie aflevering 2: Op bezoek in De Werkplek in Willebroek

Voor wie liever leest dan luistert is er deze transcriptie:

Fijn dat je luistert naar Sterk Werk, de podcast die jobkansarmoede bespreekbaar maakt en de negatieve beeldvorming rond langdurige werkloosheid doorprijkt.

Lynn

Welkom in een nieuwe aflevering van Sterk Werk. Deze keer vanuit het buurthuis Den Akker in Willebroek. Ik stel voor dat we beginnen met een voorstellingsrondje.

Nuran

Ik ben Nuran. Ik ben 54 jaar. Ik woon al 33 jaar in België. Ik ben getrouwd. Ik heb drie kinderen.

Philippe

Ik ben Philippe. Ik ben oud-minister van onder andere Werk. Ik ben tien jaar Minister van Werk geweest. Ik ben daar ook heel veel mee bezig geweest, met alles rond werk. Ik ben daarvoor ook bestuurder van de VDAB geweest.

Dus ik ben altijd geïnteresseerd geweest om mensen hun talenten maximaal te laten bloeien.

Kathleen

Ik ben Kathleen De Smedt en ik werk voor SAAMO. En al twee jaar organiseren wij in Willebroek een laagdrempelige werkplek.

Lynn

Nuran, neem ons eens mee in jouw verhaal.

Nuran

Ik ben al drieëndertig jaar in België. Ik heb drie kinderen. In de eerste twaalf jaar kreeg ik drie kinderen. Omdat ik alleen was, en geen familiale steun en financiële problemen had, kon ik toen niet gaan werken. Toen mijn oudste zoon zo'n twaalf jaar werd, ben ik beginnen werken. Ik heb vijf jaar bij het OCMW bij de buitendienst gewerkt. Door mijn astma moest ik mijn werk stopzetten.

Omdat ik in Turkije mijn A2 hoger secundair onderwijs diploma behaald heb, heb ik daarna zes maanden geprobeerd te werken bij een gerechtsdeurwaarder. Ik frankeerde brieven, ik plakte adresstickers met de hand, ... Maar na zes maanden begonnen ze minder werk binnen te krijgen. Ze zeiden tegen mij: 'We moeten een reorganisatie doen. Je moet iets meer kunnen. Dus je moet een opleiding volgen of stoppen met hier werken.'

Ik ben terug naar het OCMW gegaan en mijn vroegere job terug aanvaard. Ik ben terug gestart. En daar kon ik opnieuw niet verder werken omwille van mijn astma. En dan heb ik de job gekozen van onthaalmoeder.

Ik heb dit tien jaar heel goed en met succes gedaan. En in 2014, in oktober, kreeg ik hartproblemen. Er werd een defibrillator geplaatst in mijn hart. Mijn cardioloog zei dat ik niet meer mocht werken, niet veel inspanningen meer mocht doen. Daarom was ik tien jaar thuis.

Het ongelukkige gevolg: ik was mijn job kwijt, minder sociale contacten... De laatste jaren zijn mijn kinderen het huis uit. Ik werd zot, ik wist niet wat ik moest doen. Psychologisch voelde ik mij niet goed.

Vorig jaar was ik toevallig buiten aan het wandelen. 's Morgens, rond negen uur. Ik ging wandelen om een beetje wakker te worden. Toen ben ik Malika van SAAMO tegengekomen. Ze heeft me binnengeropen. En ze vertelde wat ze daar bij SAAMO doet. Ik vond dat heel interessant. Ze zei: 'Wil je hier met ons werken? Ik vind dat je goed Nederlands spreekt'. Ik zei dat ik niet direct kon beslissen: 'Ik moet eerst naar huis en hierover met mijn gezin praten. Daarna kan ik u antwoorden'.

Daarna ben ik bij SAAMO gestart. En nu is het een heel ander leven voor mij. Ik voel me daar heel gelukkig. Twee keer per week, vier uur op dinsdag en donderdag werk ik daar. Dat is niet zo'n zware inspanning voor mij. Dat gaat heel goed.

Wij zijn daar de laatste maanden met bijna tien vrouwen. Heel sociaal en iedereen is daar gelukkig. Sommigen zingen en lachen. Sommigen vertellen iets. Het is daar heel gezellig. En wij doen retouches. En de overschotstoffen die wij van winkels van overal krijgen, recycleren wij. Soms maken we dekbedovertrekken, soms kussens, soms schorten. Zo zijn wij bezig.

Maar wat spijtig is: wij zitten heel klein. Alles ligt door elkaar. Als wij beginnen te werken zitten we aan kleine tafels, ieders gerief op elkaar. Geen aparte tafel, geen aparte plaats. Daar hebben wij het wat moeilijk mee. Voor de rest loopt alles daar heel goed.

Lynn

Ja, Kathleen. Je moet ergens beginnen natuurlijk. Jullie zijn nu nog kleinschalig. Maar vertel eens: wat wil je eigenlijk doen met De Werkplek?

Kathleen

Wij hebben veel dromen. We zijn klein gestart, met een man of twee, drie. En nu werkt er tien man in het naaiatelier en een drie- tot viertal mensen in het fietsatelier.

Wij dromen eigenlijk om binnen twee tot drie jaar echt in een ander pand te zitten. Zodat we veel meer plaats hebben zodat iedereen ook ergonomisch rustig zijn werk kan doen.

Dus het zou heel fijn zijn om zoiets in Willebroek te hebben. Maar het moet wel dichtbij zijn. Want dat is ook één van de redenen -denk ik- waarom Nuran zo graag bij ons komt: omdat het in de wijk is. Het is super dichtbij. En je bent er op twee minuutjes. Dus het is voor ons belangrijk dat het heel centraal blijft in Willebroek. En niet ergens aan de rand want dan gaan we heel veel mensen kwijt zijn.

Nuran

Ja, als ze veel verder zouden verhuizen zullen er problemen zijn. Als het hier dichtbij is, dan kunnen we een oplossing vinden, te voet of met de bus. Maar ver buiten deze plaats, dan wordt het moeilijk.

Lynn

Ja, Philippe. Je bent ook net op bezoek geweest. Vertel eens, hoe komt het binnen een project als De Werkplek?

Philippe

Ik vind het eigenlijk fantastisch, omdat je ziet dat de mensen daar met plezier bezig zijn. Mekaar ook echt helpen. Mekaar dingen aanleren. En voor sommigen is het een plaats waar ze wat langer kunnen blijven. Voor anderen is het een opstap naar een andere job. En dat vind ik eigenlijk mooi, dat is goed.

Soms hebben mensen gewoon nood om terug eens sociale contacten te hebben via werk. Want soms wordt er gezegd: 'Ja, werken, altijd werken...'. Maar je kan ook plezier hebben van werken. Dat hebben we net heel goed gehoord en dat geeft je ook voldoening. Je voelt je nuttig.

Het is mooi als je daar de mensen hun talent ideaal kunt laten inzetten. Een mooi verhaal vond ik bijvoorbeeld dat niet iedereen moet naaien. In functie van wat ze graag doen, wat ze

goed kunnen. De ene leert naaien, de andere eerder crochteren (haken), iemand anders misschien nog iets anders... Maar dat je dus aan de slag gaat met de competenties en talenten die mensen hebben: dat is het mooie ervan.

Nuran

Sorry dat ik stoer. Maar sommigen zeggen dat het hier gratis Nederlandse les is voor mij. Met deze praktijk leer ik veel meer Nederlands. Door gewoon naar de les Nederlands te gaan leer ik niet zoveel. Als ik nu iets vastpak, dan benoemen we dat. We zeggen de namen in het Nederlands. Zo leren we makkelijker.

Lynn

Ja, het is een actieve manier om dat aan te leren.

Nuran

Ja, echt. We leren veel Nederlands daar.

Kathleen

We hebben mensen uit heel veel verschillende landen van oorsprong: Turkse mevrouwen, mensen met een Marokkaanse achtergrond. Heel divers dus. En eigenlijk is het Nederlands de gemeenschappelijke taal. En dat wordt ook het meest gesproken. Soms wordt er al eens in het kort wel vertaald, zodat iedereen mee is. Dat gebeurt natuurlijk wel. Maar we proberen elkaar zoveel mogelijk woorden aan te leren.

Lynn

Kathleen, kan je ons eens meenemen naar de oorsprong van De Werkplek? Want natuurlijk, kiezen voor jobcreatie in een krappe arbeidsmarkt: niet iedereen begrijpt waarom jullie dat doen. Dus vertel eens.

Kathleen

Wel, het is eigenlijk een model dat in Frankrijk al een vijftiental jaren actief is. En het heet daar 'Territoires zéro chômeur de longue durée'. Wij hebben het hier in Vlaanderen vertaald naar 'Buurten Zonder Langdurige Werkloosheid'.

De bedoeling is om een regio af te bakenen en te kijken naar de noden in deze buurt. En dat dan te matchen met de vaardigheden en de talenten van de mensen die zeggen: 'Ik wil heel graag bij u komen werken. En ik heb momenteel geen werk'. En zo zijn we gewoon beginnen rondgaan en mensen aangesproken: 'We zouden zoiets willen starten hier. We willen een proefproject doen. Wat zouden we hier best starten van bedrijfsactiviteit? Wat is hier absoluut niet in de wijk en zou echt een maatschappelijke meerwaarde zijn?'

En zo hebben we beslist, na enkele maanden van analyseren en informeren, en partners bevragen: 'Een fietsatelier en een naaiatelier: dat lijkt ons een goed plan. We staren daarmee en kijken of we mensen vinden die dat graag doen. Zijn er ook klanten voor?' Want het moet ook draaien, uw atelier.

En dat fietsatelier net hetzelfde. We gaan mensen zoeken die zeggen van: 'Ja, dat is technisch bezig zijn. We willen dat graag leren.'

Want als je al fietshersteller bent, dan is er veel kans dat je al een eigen zaak hebt of dat je reeds ergens werkt. Maar wij doen dus het aanbod om het te komen leren bij ons. En zo zijn we heel klein gestart eigenlijk. Maar met een man of twee, drie. En ondertussen zijn we, met een veertiental deelnemers die bij ons twee dagen in de week komen werken. En een vier- à vijftal mensen zijn ook al uitgestroomd. Dus die werken nu bij sociale economie.

Want dat doen we ook. We werken met een Lokaal Comité voor Werk. Dat is wel belangrijk om te vermelden. Wij doen dit niet alleen vanuit SAAMO. Wij kunnen dat niet. Daarvoor zijn we een te kleine organisatie. Maar het netwerk waar we mee samenwerken heeft wel een heel groot bereik. Die hebben jobs in de aanbieding. We werken nu samen met enkele sociale economie-partners. Met partners uit de reguliere economie willen we in de toekomst ook nog samenwerken. Dat doen we nu op dit moment nog te weinig.

Ook het OCMW en VDAB zitten in dat Lokale Comité voor Werk. Dit zijn heel belangrijke partners om mee na te denken over: hoe gaan wij zorgen dat voor elke persoon die zegt 'ik wil eigenlijk komen werken' er ook een geschikte plaats gevonden wordt? Dat is eigenlijk heel de insteek. De juiste persoon op de juiste plaats.

Lynn

Mag ik het zo zien dat de mensen die nu bij jou binnenkomen, vaak niet of moeilijker rechtstreeks bereikt worden door bijvoorbeeld de VDAB? Dus dat het een interessant puzzelstukje is dat jullie vormen in heel dat traject?

Kathleen

Ja, eigenlijk wel. Wij werken heel outreachend. Dus we gaan echt mensen aanspreken op straat: 'Kijk, we hebben hier een atelier. Je mag eigenlijk bij ons eens komen kijken of dat iets voor jou is.'

Wij zorgen ook dat partners op de hoogte zijn van het feit dat je bij ons eigenlijk heel laagdrempelig kan starten. Je hoeft geen lange procedure te doorlopen. Je kan eens komen kijken en zeggen: 'Ik wil eigenlijk vandaag al een paar uurtjes meedraaien'. Dan kan je direct kijken: 'Is het iets voor mij? Doe ik het graag? Wil ik het leren?' En dan kunnen we verder stappen zetten.

Philippe

Wat ik wel mooi vind, is dat je eigenlijk ook een stukje aan duurzaamheid doet. Want dat zijn -als ik het goed heb gezien toch- fietsen die wellicht anders op het stort zouden terechtkomen en die nu toch weer terug opgelapt worden en toch weer bruikbaar zijn.

Een mooi verhaal is dat als iemand een fiets bij jullie kan komen kopen om toch te gaan werken in Mechelen bijvoorbeeld, dat je dan een win-win hebt. Je hebt mensen laten doen wat ze graag doen, wat ze goed kunnen, waar ze voldoening aan hebben. En je helpt ook mensen die anders die fiets niet zouden kunnen betalen en moeilijk naar hun werk geraken. Dat is een mooi geheel.

Lynn

Ja, dat is misschien interessant om op in te pikken: die randvoorwaarden voor tewerkstelling. Kan je iets vertellen over waar het misschien nu vaak moeilijk loopt voor mensen om te gaan werken?

Philippe

Soms is de wetgeving wel een moeilijkheid. Zelfs vrijwilligerswerk mag niet iedereen doen. Ook iemand die een uitkering krijgt en vrijwilliger wil worden, moet eerst een toelating van de RVA krijgen. Dat is soms een moeilijkheid.

Mensen die niet werken omdat ze problemen hebben met gezondheid, krijgen ook vaak een uitkering. Maar als die gaan werken en daarvoor betaald worden, kunnen ze hun uitkering verliezen. En dat vind ik niet zo'n goed model. Ik vind dat het model zou moeten zijn dat iemand die een uitkering krijgt en toch nog iets bij doet, daar iets meer van overhoudt. En daar bovenop de voldoening krijgt van het werk.

Lynn

En sinds jij zelf Minister van Werk was: hoe zie je de arbeidsmarkt evolueren?

Philippe

Toen ik begon in 2009 was er een heel andere situatie met veel meer werkloosheid dan nu. In Vlaanderen heb je eigenlijk een heel lage werkloosheid. Er zijn ook heel veel bedrijven die mensen zoeken. Maar het is altijd de match tussen wat een bedrijf zoekt én wat de competenties van de mensen zijn. En dat schakelt niet altijd op elkaar in.

En daar meer naar gaan kijken. Niet: 'Ik heb deze job en wie wil die invullen?' Maar: 'Ik heb hier een sollicitant en wat kan die? Dan kan ik die job in mijn bedrijf afbakenen.'

Dat zou een ander model zijn. En ik zie wel dat we in die richting uitgaan. Maar dat is moeilijk want het is altijd anders geweest. Een bedrijf zet een vacature in de krant in het weekend en hoopt om kandidaten te hebben.

Als je het omdraait en gaat kijken 'Wat kan iemand?' dan heb je een ander model. Daar is nog niet iedereen klaar voor. Maar volgens mij zou dat veel beter zijn.

Kathleen

Ik vind het super dat je dat zegt want dat is inderdaad wat wij ook ervaren. Er is echt een kloof tussen wat werkgevers allemaal verwachten. Als wij dan kijken in het project wie we allemaal tegenkomen, dan zijn dat dikwijls mensen met heel wat 'bagage'. Met een rugzak van bijvoorbeeld al heel lang niet gewerkt te hebben. Ik heb het echt over tien jaar of langer. Of een verslaving, of toch wel wat psychologische problemen.

Ieder heeft zijn eigen verhaal. En je merkt dat mensen gewoon niet klaar zijn om op die manier voltijd ergens te starten bij een bedrijf met dat soort hoge verwachtingen. Je moet daar enkele stappen tussen zetten en dan kan dat misschien binnen twee, drie jaar wel het geval zijn. Maar zo direct starten is gewoon niet realistisch.

En ik geloof wel heel sterk dat je bij alle mensen een zeker traject kan uitstippelen. We gaan nu beginnen hier en je kan starten in dat naaiatelier. Heel laagdrempelig, met één of twee uurtjes per week. Zelfs als je zegt dat dit het maximum is dat je kan bieden op dit moment. Wie weet waar staan we binnen drie jaar.

Dat vind ik juist het leuke aan dit project: dat je mensen de kans geeft om hen te laten groeien. En als het even minder gaat dan is dat ook oké.

Lynn

Maar dan heb je natuurlijk wel wat experimenteerruimte nodig en eigenlijk ook wat regelluwte. Want als ik het goed begrijp, werken jullie nu met vrijwilligersvergoedingen.

Kathleen

Ja, dat klopt. Nu werken we eigenlijk met een vrijwilligerscontract en een vrijwilligersvergoeding, omdat dat het enige statuut is wat we op dit moment kunnen aanbieden. Maar we streven naar iets helemaal anders.

Het einddoel is effectief een volwaardige job, met een volwaardige verloning. Ook al kom jij hier maar acht uur werken. Maar dat je voor die acht uur wel goed betaald wordt, een goede vergoeding dus. Daar is momenteel absoluut geen kader voor. Er is niks van wetgeving rond en daar lobbyen wij ook voor.

We doen dit trouwens samen met allerlei Waalse partners, Brusselse partners en Vlaamse partners in het Belgische Platform. We hebben een manifest gemaakt met de toelichting van hoe dit model eigenlijk werkt.

En dan onze vraag: voorzie subsidies voor dit soort van experimenten. Want wij geloven erin dat je mensen die zelfs heel ver van die arbeidsmarkt staan op die manier terug mee op de kar krijgt. Dat is echt belangrijk want nu zijn hun talenten gewoon niet benut. Dat is heel jammer.

Philippe

Ik zou het zelfs niet 'subsidie' noemen. Maar een 'vergoeding' voor een opleiding. Want dat doen jullie. Je doet eigenlijk een opleiding die een stuk technisch is, maar ook een opleiding om terug een arbeidsethos te hebben, om terug een motivatie te hebben, terug actief te zijn. Dat is eigenlijk een vorm van opleiding, een vorm van begeleiding. Dat is geen subsidie wat mij betreft. Dat is een vergoeding voor een job die jullie. En ja, ik ben daar ook zeker van dat dat gebeurt.

Lynn

Nuran, dat loon is er nu nog niet maar het brengt jou wel al heel veel. Vertel eens waarom je het zo fijn vindt om te werken in De Werkplek?

Nuran

Het is heel fijn om bij mensen het sociaal contact te beleven. Dat is heel mooi.

En als de mensen die daar bijvoorbeeld een paar maanden komen voor een opleiding, daarna goed met de naaimachine kunnen werken, zullen ze later makkelijker een vaste job vinden in grotere ateliers, bijvoorbeeld. Dat is heel belangrijk.

Lynn

En voor jou? Want jij vertelde mij eerder al: 'Ik voel mij helemaal niet meer ziek nu!'

Nuran

Echt waar. Ik ben ziek maar ik voel me niet meer ziek. Ik ben heel gelukkig. Mijn gevoel van ziek zijn is weg. Ik dacht altijd: 'Ik kan niks meer doen. Ik werkte zo graag. Waarom werd ik zo, waarom? Waarom is mijn hart zo?'

Nu denk ik er echt niet meer aan door sociale contacten te hebben. Mijn gedachten zijn altijd bij mijn werk. Slechte gedachten zijn er niet meer...

Kathleen

Wat ook fijn is aan het verhaal van Nuran, is dat zij zegt: 'Ik kom vier uur werken op dinsdag. Op woensdag rust ik uit.'

Nuran

Ja. Ja. Want als ik vijf dagen vier uur vrijwilligerswerk moest doen, dan kon ik echt niet meer. Daar heb ik niet meer voldoende kracht voor. Wel als ik één dag kan rusten. Op dinsdag kom ik bijvoorbeeld vier uur. Dan op woensdag rust ik, doe ik het stilletjes aan. Op donderdag kom ik weer vier uur en in weekend rust ik terug. Anders kan ik dat niet.

Lynn

Als je dit hoort, dit soort van rusten-werken: op onze reguliere arbeidsmarkt is dat bijna ondenkbaar, toch? Want er wordt heel veel gezegd over maatwerk, maar in de praktijk: hoe zie je dat? Kunnen we tot zoiets komen?

Philippe

Ik denk dat werkgevers sowieso een andere mentaliteit zullen moeten hebben; Men vindt de mensen gewoon niet meer. Als je het dus effectief omdraait en niet zegt: 'Ik heb een job', maar 'Ik zoek een medewerker die past in mijn ploeg en ik ga zien hoe ik hem inschakel'. Ja, dat is een heel andere mentaliteit.

Dat iedereen daar niet klaar voor is, dat beseft ik heel goed. Maar diegenen die niet een stuk die switch maken, gaan geen mensen meer vinden hé. En de witte raaf zoekt iedereen, maar die zijn er niet veel hé. Dus start met de mensen waarvan je het gevoel hebt: 'Die willen werken'!

Ik denk dat dat een prachtig voorbeeld is: die willen werken, die iets willen doen, en je past je aan aan wat er kan. Ik ben daar enorm fan van maar heel het systeem moet wijzigen hé, heel het systeem van uitkeringen, heel het systeem van wetgeving. Je moet er ook natuurlijk voor oppassen dat daar geen misbruiken bij zijn. Jullie werken met vrijwilligers en moeten daar elke keer de toelating voor vragen.

Maar als je de vrijwilligersvergoeding kunt gebruiken, om de stap naar werk te zetten: waarom niet? Of om een zinvolle invulling aan iemand te geven, die anders gewoon thuis zit: dat is toch een win voor iedereen? Dus ja, dat zijn zo dingen waarvan ik niet begrijp waarom dat zo lang moet duren.

Lynn

De dominante beeldvorming van mensen die langdurig werkzoekend zijn is eigenlijk heel negatief hé. Er wordt heel vaak gezegd: 'Die willen niet, die hebben pijn aan hun goesting', al dat soort dingen. Maar wij vinden die mensen eigenlijk niet hé, die dat niet willen. Bijna iedereen waar wij mee in contact komen, zeggen: 'Wij willen werken, maar wij worden niet aanvaard of wij geraken nergens binnen'.

Philippe

Ik ben de beide wel tegengekomen. Ik ken mensen die profiteren van het systeem. Ik heb die ook gezien, ook geweten, dat bestaat zeker en vast. Maar er zijn ook mensen die om een of andere reden wel willen maar er nooit juist geraken.

We hebben daar dingen geprobeerd. Ik heb o.a. heel het Wijk-werken opgezet, waarbij vb. soepbedeling in de school mogelijk is, ook als opstap en met eenvoudige taken. Waar mensen terug een stukje met andere mensen gaan samenwerken, terug een stukje leren van op tijd te komen, leren van klaar te staan. Want je moet je soms wel opladen hé. Ik heb misschien vandaag eens wat minder goesting, maar ik ga toch gaan hé, want ze verwachten mij.

Dat geeft je een stukje ethiek naar je arbeid, die belangrijk is als je daarna misschien ooit toch terug een stap verder doet. Is dat niet mogelijk, dan moet daar ook een systeem voor gecreëerd worden. Maar het is een beetje zoeken naar: geen misbruiken, niet een uitkering koppelen aan een hoge vergoeding, wat maakt dat je heel je leven aan die uitkering blijft. Dat kan ook in veel gevallen niet de bedoeling zijn, soms wel.

Maar maximaal proberen van een win-win te creëren. En dat doen we vandaag veel te weinig. En ik denk dat een enorme stap is. Als je bedenkt dat er 500.000 mensen zijn, die niet werken omwille van gezondheid. Dat is 500.000, dat is heel krankzinnig soms hé.

Als ik je een voorbeeld mag geven: als je vrachtwagenchauffeur bent en je hebt een ongeval gehad, je hebt een traumatische gebeurtenis meegemaakt, en je kan geen vrachtwagenchauffeur meer zijn, dan sta je voor de rest van je leven op de ziekenkast, zoals men soms zegt hé. Dus dan krijg je een uitkering. Maar die mens kan nog heel veel andere dingen doen. Maar als hij dat doet, dan verliest hij zijn uitkering. Ja nee, dan doet hij dat niet hé.

Laat hem iets anders doen en pas hem iets bij -of weet ik veel wat! De persoon gaat gelukkiger zijn, de economie, de bedrijven hebben er iets meer aan, dus het is een win-win. Dus ja, dat zijn dingen waarvan ik zeg: 'Ik ben niet helemaal mee waarom dat niet lukt'. Ik ben 10 jaar Minister van Werk geweest, maar het lukt niet. Dus ja, er is nog wel een hele weg af te leggen.

Kathleen

Ja, ik hoor u dat heel graag zeggen. Want ik geloof heel erg in die progressieve tewerkstelling. Dat je inderdaad mensen ook erkent in: 'Dat of dat kan nog niet op dit moment, maar dat en dat kan ondertussen wel'. En u ook die kans geven om dat te doen. Ik denk dat dat voor heel veel mensen een goed idee zou kunnen zijn.

Lynn

Ja, zeker.

Philippe

Ik ben het daar echt helemaal mee eens. En dan ga je zien dat sommige mensen tot dat niveau komen, en nooit de stap verder kunnen zetten. Maar anderen gaan misschien wel de stap verder kunnen zetten.

En we gaan een heel andere situatie krijgen. Mijn gevoel is dat we van die 500.000 misschien een derde aan het werk krijgen in de reguliere arbeidsmarkt. Misschien een derde met een aangepast werk. En misschien een derde nooit. Want die zijn echt te ziek om nog iets te doen. Maar dan hebben we twee derde van die 500.000 die op een andere manier bezig zijn. Misschien twee keer een halve dag. Misschien maar vier uur. Misschien een week niet en twee weken wel. Of andersom. Maar ja, dan moet je daar ruimte voor creëren.

En mijn gevoel is ook dat werkgevers meer en meer in die richting gaan. Niet allemaal. Er zijn natuurlijk bepaalde jobs waarbij je elke dag iemand van nine to five moet staan hebben. Dan is dat niet automatisch mogelijk.

Maar als men daar anders mee omgaat... Wij zijn veel te veel gewoon van in vakjes te werken. Mijn echtgenote is verpleegster. Alle verpleegsters moeten hetzelfde doen. Er zijn er die graag administratie doen. Er zijn er die graag met de mensen bezig zijn. Er zijn er die graag meer met medicatie bezig zijn. Nee, iedereen moet alles doen. Ja. Maar ja, waarom niet een beetje zoeken zoals jullie doen ...

Naai je graag, dan moet je naaien. Crochteer je graag, dan mag je crochteren. En je probeert het geheel in elkaar te steken. Maar ons systeem zit daar niet goed ineen. Als ik dan alleen al praat over de verloning: iedereen moet hetzelfde loon krijgen als je dezelfde job doet.

Maar je doet dan niet meer dezelfde job, want u doet dat, u doet iets anders, u doet nog iets anders... Ja, dan kan het zijn dat je verloning ook verschillend is. Maar we zijn daar helemaal niet in mee. En dus ja, dat maakt het allemaal niet makkelijk.

Lynn

En heeft uw partij concrete voorstellen om hier dingen aan te veranderen?

Philippe

I.v.m. mensen die nu bij die 500.000 zijn, die niet kunnen werken omwille van gezondheidsproblemen is bij ons in de partij in elk geval dat aspect: 'Iedereen die toch iets doet, moet daar méér aan overhouden' heel belangrijk, en voor mij ook.

Lynn

Kathleen, ik denk dat vrijwilligheid een belangrijk aspect van dit project is. Kan je daar iets over vertellen?

Kathleen

Ja, dat vinden we heel belangrijk. Dus we willen dat mensen echt graag komen werken. Zoals Nuran ook vertelt: 'Ik kom twee keer per week echt graag werken, omdat het een job is die aangepast is aan mijn mogelijkheden'. Wij merken gewoon dat dat op die manier werkt. Dat mensen zelf zeggen: 'Het interesseert mij om te komen. Ik wil graag bijleren'. Dus wij geloven niet in de gedisciplineerde strenge aanpak, maar eerder in de motiverende, ondersteunende. 'Kom eens binnen. Kijk eens of dat iets voor jou is'. Ja, vanuit ervaring vinden we dat dat het beste werkt.

Philippe

Maar ik zag daarnet toch wel iemand die binnenkwam die mee ging werken in het fietsatelier, en die zei: 'Ik ben al wat te laat'. Dus er is toch wel ergens een vorm van discipline. Ze worden verwacht en dat is ook wel niet slecht op zich.

Kathleen

Nee, helemaal niet. We bouwen wel aan de mentaliteit van 'hier wordt gewerkt. We verwachten jou op het juiste uur'. We nemen ook samen pauze na twee uur. En na een kwartiertje zeggen we: 'Ok, de pauze is voorbij, we gaan terug starten en nu tot het einduur'.

We vinden het heel belangrijk om aan die bouwsteentjes te werken: die arbeidsattitude, terug op tijd zijn, samenwerken, terug leren van een beetje taken te verdelen, en ook te aanvaarden dat iemand anders nu een andere taak gaat doen dan jij. Ook terug trots zijn op je resultaat.

Nuran

Ik ondervind dat bij ons werk: er is discipline, maar op een mooie en zachte manier. Op sommige plaatsen proberen ze om op een harde manier te disciplineren. Maar dat lukt niet altijd. Beter de zachte manier waarbij iedereen weet wanneer je moet starten en dit uit respect voor de anderen. Dat is heel goed.

Kathleen

Ja, dat klopt.

Philippe

Het is meer coachend. Het is een ploeg vormen. Ik ben als minister van een kabinet ook een soort werkgever geweest. En je kunt dat doen taakgericht: jij doet dat en jij doet dat. Of je maakt er een team van waarbij iedereen zich thuis voelt, zich goed voelt.

En uiteindelijk werken de meesten op die manier veel harder dan dat ze een prikklok hebben, want ze doen iets graag mee. En als er iets af moet zijn en je weet dat er straks iemand iets gaat komen halen, dan werk je dat af. Gewoon omdat je ermee bezig bent en fier bent op: 'Ik kan dat seffens afleveren'.

En dat is mooi. Dat is veel mooier.

Nuran

Ja, dat is mooi.

Kathleen

Ja, dat is het inderdaad wel wat: de positieve, elkaar motiverende sfeer. Ik vind het een heel fijn team van mensen dat zegt: 'We komen hier graag werken'. Je creëert eigenlijk de omstandigheden waardoor mensen graag komen werken.

Lynn

En hoor je bij de mensen die bij jullie meedraaien veel verhalen van faalervaringen op de arbeidsmarkt of angsten waar ze mee leven als het gaat over werk?

Kathleen

Ja, zeker. We hebben een meneer en die komt heel graag werken in het fietsatelier. Dus ik heb al een paar keer aangeboden: 'Zullen we een vrijwilligerscontractje ondertekenen? Dan kunnen we jou ook uitbetalen.' En hij zegt: 'Oh, nee, nee, ik kom gewoon nu en dan eens helpen'.

Maar die is zo bang om zijn ziekte-uitkering te verliezen, dat hij niet in ons project durft stappen als volwaardige deelnemer. Zijn vrouw werkt niet, ze hebben zes kinderen. Hij is zo bang en zegt dat hij niks kan tekenen. Stel dat alles op een bepaald moment in gevaar komt, dan kan die zijn gezin gewoon niet meer voeden.

Dus dat is inderdaad wel zeker een drempel.

We hebben ook een persoon met een verslavingsachtergrond die echt al jaren verslaafd is aan alcohol. Het zag er nochtans op een moment zo goed uit: hij was naar de kliniek geweest, hij was aan het afkicken. Dat ging eigenlijk vlot. Hij kon ook ergens starten in een bouwbedrijf, schrijnwerkerij. Dat lag hem ook. Hij was enthousiast. Maar dan toch is het helemaal anders gelopen. Hij heeft dan ergens een blessure opgelopen, waardoor hij niet kon starten bij die job.

Hij is dan gewoon terug beginnen drinken. En het is helemaal terug zoals een jaar geleden. Dus alle positieve zaken zijn helemaal weg, we zijn terug naar af. Dus we zien inderdaad ook wel mensen afhaken, het is niet per se altijd maar vooruit, vooruit. Soms gaat het ook gewoon drie stapjes terug naar achter.

Philippe

Ook dat zou in de wetgeving gemakkelijker moeten zijn. Als mensen de stap durven zetten naar iets meer, maar na een tijdje zien dat het toch niet gaat, dat ze dan op hun oorspronkelijke situatie kunnen terugvallen. Dat is ook een belangrijke.

Alleen is het ook iets heel moeilijk om te realiseren. De mentaliteit lijkt er mij wel stilaan rijp voor. 14, 15 jaar geleden was dat nog helemaal niet? Ik hoop dat we nu stilaan toch stappen kunnen zetten. Ik denk dat jullie gevoel allemaal is van dit zou moeten kunnen. Mijn gevoel is dat ook in elk geval. Laat ons er samen voor streven.

Dus als je nog lobby nodig hebt in Brussel, dan kunnen we wel helpen.

Kathleen

Dank u.

Lynn

Ja, daar houden we u denk ik wel graag aan.

Philippe

Ja, met heel veel plezier. Want we zitten helemaal op dezelfde lijn.

Lynn

Ah, super.

Kathleen

Ja, dan is dat alleen maar positief, op zoveel vlakken. Op individueel vlak, maar ook voor de maatschappij. Want je moet daar dan, misschien na een tijdje, minder voor die mensen zorgen omdat ze zelfstandiger worden. Het is alleen maar win-win.

Philippe

Heel vaak is het toch wel een complex geheel. Je hebt het ook naar voren gebracht. Er zijn mensen met sociale problemen, met een verslavingsachtergrond, met ziekte waarbij er hervallen worden. Of weet ik veel wat. Daar dan altijd iets passend op vinden is ook niet evident.

En laat ons eerlijk zijn: een bedrijf moet ook rendabel zijn. Je moet dat rond krijgen. Zelfs bij jullie. Je moet het geld hebben om die uitkeringen te geven, die onkostenvergoedingen. Want dat zijn het eigenlijk naar vrijwilligers om hen te kunnen betalen. Je zegt: ik zou willen doorgroeien om nog meer een echt bedrijf te worden. Je moet dan wel een rendabel model hebben. Dat blijft natuurlijk zo.

Dat kan zijn met vergoeding omdat je opleiding, vorming enzovoort geeft. Zogezegd in de plaats van de VDAB, want dat is een beetje zo. Je zou partner kunnen worden van de VDAB en het op die manier doen.

Ik vind dat eigenlijk een heel mooi model. Maar er blijven mensen waarbij wat je ook doet, de stap, zelfs een eerste stap, ook bij jullie, te groot is. Dat is wat ik daarstraks ook zei: van die 500.000 is er misschien een derde waarvan je moet zeggen: 'Ok, het lukt nu nie't. Maar er is zeker, daar ben ik van overtuigd, twee derde die je op een of andere manier kan inschakelen.

Lynn

Tegelijk blijven er nog structurele problemen op de arbeidsmarkt. Discriminatie bijvoorbeeld. Vind je dan ook dat werkgevers veel meer geresponsabiliseerd moeten worden?

Philippe

Ik vind dat altijd een verhaal van iedereen. Ik vind dat werknemers geresponsabiliseerd kunnen worden, dat werkgevers kunnen geresponsabiliseerd worden. Laat ons niet kijken naar één groep.

En discriminatie, ja, dat is er allicht. Discriminatie is er in de maatschappij. We moeten dat niet aanvaarden. Maar er is ook discriminatie op de voetbalclub. Er is ook discriminatie in het cultureel huis. Er is overal wel wat. En het is altijd een verhaal van en-en. Ik denk dat we aan mensen kunnen vragen: 'Ja, je moet ook moeite doen om opleiding te volgen. Je moet ook moeite doen'. Je moet niet zeggen: 'Maar ik ben anders en dus ik zal toch niet aanvaard worden'. Ook daar moet je niet akkoord mee zijn.

Ik kan misschien een voorbeeld uit mijn eigen kring geven. Mijn jongste broer is homo. En die is begonnen bij de politie jaren geleden. Dat was geen evident parcours, maar die is korpschef in Antwerpen. Dat is de hoogste politie in Antwerpen. Kun je je inbeelden dat die dertig jaar geleden begon? Dus ja, het is soms een en-en verhaal.

Je moet zelf ook overtuigd zijn van: 'Ik wil dat. Ik kan dat. Ik ga helpen'. Een prachtig voorbeeld is wat jij doet. Je helpt andere mensen. 'Ik kan dat. Ik wil dat. Ik zal dat doen'. En dan moet je natuurlijk een werkgever hebben, zoals jullie, die daar ook kansen voor biedt. En ja, niet iedereen zal dat doen.

Maar gaan zeggen: 'Nu gaan we de werkgever responsabiliseren ... En zoveel procent van de werknemers moet dit of dat of geen zijn', daar ben ik volledig tegen. Want dan ben je weer niet bezig vanuit competenties en talenten, maar vanuit positieve discriminatie, wat ik ook niet goed vind. Ik vind: laat ons altijd starten niet vanuit uw kleur, niet vanuit uw achtergrond, niet vanuit uw geaardheid, maar vanuit wat je kan.

Nuran

Ik heb een keer discriminatie meegemaakt op mijn job, toen dat ik bij het OCMW bij de buitendienst aan het werken was. Ik werd als vervanging gestuurd naar Blaasveld, naar een groot huis. Ik kom er aan en bel. Een vrouw doet de deur open en ik zie aan haar gezicht dat ik niet welkom ben. Ze had niet durven zeggen tegen de coördinator dat ze geen vreemdelingen wou.

Toen ik binnenkwam was ze zenuwachtig. Ze had slechte gedachten over mij. Ik heb mijn werk gedaan, werkte zo'n twintig minuutjes over. Daarna moest ik mijn papieren invullen. Toen hebben we gepraat. Ze vertelde dat ze slechte gedachten gehad had over mij. Dat ze echt bijna ziek, en zenuwachtig geworden was. In het begin was ze aan het bibberen. Maar vanaf nu, ging ze de verschillen niet meer proberen te zien.

Sorry, mijn taal is niet perfect.
Ik kon me niet goed uitdrukken.

Ze heeft gezegd: 'Vanaf nu zal ik mijn gedachten veranderen. Ik kan je nu als mens bezien. En ze heeft het bureau direct laten weten dat ze heel content was en zo.

Philippe

Mooi.

Nuran

Ja. Mensen denken dat als iemand uit een land iets fout doet, dat dan iedereen van daar slecht is. Die dag heb ik aan de vrouw gevraagd: 'Mevrouw, voordat de vreemdelingen hier waren, hadden jullie toen geen gevangenis hier'?

'Jawel', zegt ze. Dat betekent dat iedereen iets mis kan doen.

Lynn

Maar wel mooi dat dat ze dan dat beeld heeft doorbroken door met jou in contact te komen.

Nuran

Ze zei dat ze nu niet meer zo gaat denken.

Lynn

Het is toch vaak dat het contactmoment een cruciaal kantelpunt is, ook bij tewerkstelling. Als die werkgevers een bepaald beeld hebben van een bepaalde doelgroep en er komt een moment waarin ze elkaar kunnen ontmoeten, heel laagdrempelig, dan ontstaan daar vaak vanzelf heel mooie dingen uit. Toch?

Philippe

Je kunt dat heel ruim zien. Er zijn werkgevers die denken: 'Ik moet een burgerlijk ingenieur hebben'. Ik doe het nu eens echt effectief op hoog niveau. En dan nemen ze iemand aan met een technische scholing, zeggen ze. Eigenlijk kan die dit ook.

Maar als ze niet die stap hebben gezet van: 'Ik probeer en ik laat die bijgroeien in het bedrijf', ja, dan vinden ze hem niet. Dan zijn we terug aan die witte raaf van daarstraks. Dus dat zijn dingen die gebeuren op alle niveaus. En dan komt het altijd terug op hetzelfde: ga kijken wat mensen kunnen, waar ze zich kunnen bekwamen en probeer daar te zoeken op welke manier je dan mensen tewerkstelt.

Kathleen

Ik wou nog inpikken. Mensen geloven soms ook niet meer dat ze iets kunnen betekenen op de arbeidsmarkt. Ze zijn in de zetel gaan zitten omdat ze denken dat het toch niks niet meer voor hen zal zijn.

Dat is ook wel een deel van de Buurten zonder Langdurige Werkloosheid: mensen blijven aan hun mouw trekken om toch nog maar eens te komen kijken. Als het niet nu is, dan proberen we het binnen een maand nog eens om die persoon aan te spreken. Totdat die zegt: 'Ik kom toch eens proberen'.

Philippe

Dat is heel persoonlijk.

Kathleen

Dat is wel een beetje onze doelstelling: zoveel mogelijk mensen die nu niet actief zijn, mee te nemen in de idee dat ook zij talenten hebben. En wij gaan samen kijken wat dat kan zijn.

Philippe

Dat is ook de moeilijkste groep: de mensen die vandaag niet actief zijn, heel vaak ook geen uitkering krijgen, maar eigenlijk wel plezier zouden kunnen hebben van samen met anderen, in groep, dingen doen, zich nuttig voelen.

Daar is dus ook winst mogelijk. Je gaat iemand die vijftien jaar niet heeft gewerkt, niet morgen zomaar eens terug aan het werk zetten in een bedrijf. Voor hen moet je die opstappen creëren. Maar ik geloof echt dat daar meer en meer bewustwording over ontstaat.

Lynn

Wil jij nog graag iets meegeven aan de mensen die hiernaar gaan luisteren? Heb je nog een boodschap?

Nuran

Uit mijn eigen ervaring? Ik weet niet wat ik moet zeggen.

Kathleen

Waar droom jij nog van, Nuran? Wat zou jij nog met De Werkplek willen doen in de toekomst?

Nuran

Ik wil samen met de collega's op een hele mooie grote plaats zitten. Een supermooi atelier! Misschien binnen vijf of tien jaar, als ik ouder zal zijn. Maar ik wil het dan toch komen bezoeken zodat ik trots kan zijn over wat ik hier gestart heb en dat dat hier nog is. Zo, dat wil ik zien, later.

Philippe

Kijk hoe mooi ondernemend Nuran is. Vandaag in deze situatie en het willen zien groeien. Ze wil het verruimen. Ze wil het beter maken. Prachtig. Ja. Heel mooi.

Nuran

Ik wil echt een paar jaar verder van hier troost vinden in dit project. Waar ik ingestapt ben. Een plek die zo mooi geworden is.

Philippe

Voilà.

Kathleen

Zou mooi zijn, hè?

Nuran

Ja, dat zou heel mooi zijn.

Lynn

En jij, Kathleen?

Kathleen

Ik heb het model drie jaar geleden leren kennen en ik geloof er wel echt in. Ik merk hoe het kan werken. We hebben het zelf geprobeerd. Het is zeker niet van een leien dakje gegaan. Maar het werkt wel. We bereiken de mensen, we zitten in de wijk en we spreken mensen aan.

Dus onze groep groeit ook elke maand met één of twee leden. We hebben dat Comité dat werkt, waardoor je weer contact hebt met die werkgeverskant. Zij hebben de jobs, dus kan je nadenken over welke mensen klaar zijn om door te stromen. Die link is heel kort, waardoor mensen ook effectief ergens anders een job vinden. Dat vind ik hier het mooie aan. Je zorgt zelf voor werk en degenen die klaar zijn, die kunnen ergens anders terecht.

Nuran

Ja, zo'n plaats als SAAMO, ik vind dat in elke gemeente nodig.

Lynn

Philippe, heb jij afrondend nog iets dat je graag meegeeft?

Philippe

Ja, ik zou heel graag binnen twee of drie jaar terugkomen en dat grote atelier mee opendoen.

Nuran

Ja, ik hoop dat ik nog gezond ben en dat ik terug tussen jullie kan zijn. Ik ben heel gelukkig zo.

Lynn

Oké, dank jullie wel voor dit gesprek.

Philippe

Heel graag gedaan.

Kathleen

Graag gedaan.

Bedankt, voor je betrokkenheid. Deze podcast werd gemaakt door SAM, Steunpunt Mens en Samenleving en SAAMO voor het Sterk Werk-project. De muziek danken we aan de mensen van 2060Jam. De montage werd gedaan door Motcha. Extra duiding vind je in de tekst bij elke aflevering.